

ՎԵՐԱՊԱՏՐԱՍՏՈՂ ԿԱԶՄԱԿԵՐՊՈՒ ԹՅՈՒՆ

**ՀՀ ԿԳՄՍՆ «ՄԱՐՏՈՒՆՈՒ Տ. ԱԲՐԱՀԱՄՅԱՆԻ
ԱՆՎԱՆ ԱՎԱԳ ԴՊՐՈՑ» ՊՊԱԿ**

**ՀԵՐԹԱԿԱՆ ԱՏԵՍՏԱԿՈՐՄԱՆ ԵՆԹԱԿԱ
ՈՒՍՈՒ ՑԻՉՆԵՐԻ ՎԵՐԱՊԱՏՐԱՍՏՈՒ Մ**

ԱՎԱՐՏԱԿԱՆ ՀԵՏԱԶՈՏԱԿԱՆ ԱՇԽԱՏԱՆՔ

ԹԵՄԱ՝

«ՈՒՉ ադրոՆ թյան զարգացումը
նւսուցման
արդյունավետ հնարների միջոցով»

ԱՆՑԿԱՑՄԱՆ ՎԱՅՐ՝

*ՄԱՐՏՈՒՆՈՒ Տ. ԱԲՐԱՀԱՄՅԱՆԻ ԱՆՎԱՆ
ԱՎԱԳ ԴՊՐՈՑ*

ԱՇԽԱՏԱՆՔԻ ՂԵԿԱՎԱՐ՝

Հ. Բեյբոնյան

ՈՒՍՈՒ ՑԻՉ՝

Հերմիտե Շահինյան

ԴՊՐՈՑ՝

Ն. Գետաշենի №1 միջնակարգ դպրոց

ՄԱՐՏՈՒՆԻ 2022

ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹՅՈՒՆ

ՆԵՐԱՃՈՒԹՅՈՒՆ.....4

ԳՐԱԿԱՆ ԱԿՆԱՐԿ.....5

ՈՒՉ ադրո՞ւթյան զարգացման խնդիրները.....6

Յնարների նկարագրո՞ւթյուն7

Փոք՞ծարարական հետազոտո՞ւթյուն11

Փոք՞ծարարական դաս 1.....11

Փոք՞ծարարական դաս 2.....12

Վերլուծո՞ւթյուն.....1

4

ԳՐԱԿԱՆՈՒԹՅԱՆ ՑԱՆԿ.....15

ՀԱՎԵԼՎԱԾ

.....

. . . 16

ՆԵՐԱՆՈՒԹՅՈՒՆ

<<Անհատի հետաքրքրություններն ու կարիքները, վերաբերմունքն ու կողմնորոշումները միշտ ուշադրության հետևում են>> Ս.Լ.Ռուբինշտեյն

Թեմայի ուսումնասիրման արդիականությունը: Ուշադրությունը կենտրոնացվածությունն է այն օբյեկտի վրա, որը անձի համար որոշակի նշանակություն ունի: Վերջին մի քանի տարիների ընթացքում հոգեբանները նկատել են բացակայության միտումների աճ, գուգորդված ավագ դասարանների հիպերակտիվության հետ: Յուրաքանչյուր մանկավարժ գիտի, որ սովորողների ուշադրությունը գրավելը այնքան էլ դժվար չէ, բայց պահպանել այն ողջ պահանջվող ժամանակի ընթացքում հաճախ հեշտ չէ: Դրա համար պետք է հատուկ մանկավարժական հնարներ կիրառել: Այդ հնարներին ու հատուկ կարևորություն է տրվում կրտսեր դպրոցական տարիքի երեխաների ուսուցման և դաստիարակության գործում: Կիրառվող հետաքրքիր հնարը ստեղծում է ուրախ տրամադրություն: հնարները ունենում են դաստիարակչական և ուսուցողական նշանակություն: Այս դեպքում այն հանդես է գալիս որպես հնար՝ գիտելիքը տեղ հասցնել ու համար:

Չեսագոտության ուսումնասիրման նպատակներն ու խնդիրները: Այս աշխատանքը նախատեսված է ուշադրության զարգացման արդյունավետ հնարների կիրառումը ուսուցչի կողմից, որը չնայած իրենց բարդ իրականացման ձևերին, շատ արդյունավետ ու նպատակային են ուսուցման գործընթացում: Յնարները ունեն տարբեր նպատակներ և լուծում են

ուսուՆական տարբեր խնդիրներ: Կիրառվող հնարները նպաստուՆ են ուսումնական գործընթացը ավելի հետաքրքիր, աշխույժ և հասկանալի դարձնելուՆ: Ուսումնասիրվող և կիրառվող ուշադրության զարգացման հնարները, նպաստում են սովորողների մոտհմտություՆների ձևավորմանը:

Չետագոտության նպատակը: Բացահայտել աշակերտների հետաքրքրություՆների պակասը դասապրոցեսին, գտնել ու կիրառել հնարներ, որոնց շնորհիվ աշակերտները չեն շեղվի ու ավելի ակտիվ, ուշադրություՆմբ կմասնակցեն դասին:

ԳՐԱԿԱՆ ԱԿՆԱՐԿ

ՈւշադրություՆը հոգեկան գործունեության ուղղվածություՆը և նրա կենտրոնացվածություՆն է այն օբյեկտի վրա, որը անձի համար որոշակի նշանակություՆ ուՆի: ՈւղղվածություՆ է ասելով պետք է հասկանալ հոգեկան գործունեության ընտրական բնույթը, նրա օբյեկտի **կամածին** կամ **ոչ կամածին** ընտրություՆը: Երբ դպրոցականը լսում է այն, ինչ նրան պատմում է ուսուցիչը, ապա նա գիտակցորեն ընտրել է լսելու այդ գործունեություՆը, նրա ուշադրություՆը ենթարկված է այդ դրված նպատակին: Չոգեկան գործունեության ուղղվածության հետ մեկտեղ ուշադրություՆը ենթադրում է նաև նրա կենտրոնացվածություՆը: ԿենտրոնացվածություՆը քիչ թե շատ նշանակալից չի կարող լինել: Կարելի է կարդալ դժվար մի գիրք, աշխատելով հասկանալ նրանում պարունակվող յուրաքանչյուր միտք: Այս դեպքում կենտրոնացվածություՆը շատ մեծ կարող է լինել: Տնային շարադրություՆ կատարող աշակերտը, երբեմն չի լսում խոսակցություՆներ, հեռուստացույցի ձայնը, չի նկատում, որ դրսում մթնել է և լույսը վառելու ժամանակն է: Նախակրթական տարիքի

Երեխաների ու շադրոնությունների զարգացումը անհրաժեշտ է նորածնի դաստիարակության և միջին, և ավագ դպրոցի նախապատրաստման համար: Վերջին մի քանի տարիների ընթացքում հոգեբանները նկատել են բացակայության միտումների աճ, գուգորդված և ավագ դասարանների աշակերտների հիպերտակտիվության հետ: Եթե աշակերտը չի կարող իրեն կենտրոնացնել ինչ որ բանի վրա, ապա նա կարող է կրթական ծրագրի հիմնական նյութը, որը պետք է յուրացվի հետագա հաջող ուսուցման համար: Նման դեպքերում անհրաժեշտ է զարգացնել ու շադրոնությունը ավագ սովորողների մոտ: Բազմաթիվ հնարները կօգնեն զգալի հաջողությունների հասնել դրանում:

Երեխայի կենտրոնացման հետ աշխատելը կարևոր գործողություն է, որպեսզի ուսման, անգիր սովորելու հետ կապված խնդիրներ չառաջանան: Լավագույն արդյունքի հասնելու համար աշակերտների համար հնարները պետք է պարբերաբար արվեն: Հավատացե՛ք, արդյունքը չի սպասելու: Ու շադրոնության կենտրոնացման համար կարելի է կիրառել հետևյալ վարժությունները: Անհրաժեշտ է մի քանի իրեր պատրաստե՛ք: Օրինակ՝ գրիչ, մատիտ, նախշազարդ ջնջիչ և զգայուն գրիչ: Սովորողին պետք է տալ 3-ից 5 վայրկյան, որպեսզի անգիր պահի և ծածկվի մութ նյութով: Դրանից հետո սովորողը կկիսվել այն ամենով, ինչ անգիր է արել: Եթե վատ է հիշում, կարող էք կրկնել վարժությունը: Յուրաքանչյուր հաջորդ դասի հետ մեկտեղ նոր իրեր տվե՛ք և մի հատ ավելացրե՛ք: Եթե խնդիրը կապված է գուտ շեղվելու հետ, օրինակ՝ դասեր սովորելուց, ապա պարզ լուծումներ և սկան: Նախ պետք է սովորողը պետք է հասկանա, թե ինչու՞ է շեղվում ու շադրոնությունը, և ինչու՞ այդ պահին մտածում է այլ բաների մասին: Գուցե՞ դասապատրաստման սենյակը հարմար չէ կամ առկա են խանգարող հանգամանքներ (ձայներ/ մարդիկ/) Ուրեմն անհրաժեշտ է սովորողը փոխի տեղը, շրջապատը կամ պարապելու ժամերը, որպեսզի ոչ ինչ նրան չխանգարի և չշեղի ու շադրոնությունը: Եթե չի կարող գտնել հարմար (ազատ, լուռ) սենյակ, կարող է օգտվել ականջակալներից: Պարապելիս

պարտադիր է անջատել հեռախոսը/ալ անշետը: Պետք է ընտրել այն ժամերը, երբ սովորողը սովորաբար զգում է առույգ: Եվ իհարկե, պարտադիր պարբերաբար՝ ամեն 2 ժամը մեկ, սովորողը ցանկալի է 10 րոպեանոց ընդմիջումներ անի, որոնց ընթացքում չպետք է չխաղա հեռախոսով և չպետք է մտնի համացանց՝ նոր պոստեր կամ հաղորդագրություններ կարդալու նպատակով, փոխարենը պետք է քայլի, կատարի ֆիզիկական վարժություններ:

Փիղ խաղ. Պատկերացրեք, որ միջին մատը բեռնախցիկն է, իսկ մնացած չորսը՝ թաթերը: Բեռնախցիկը չի կարող դիպչել սեղանին, իսկ երբ փիղը քայլում է, այն պետք է ոտնատակ տաբուլ որ 4 թաթերին: Թող երեխան փորձի առաջադրանքը: Հաջողության դեպքում խաղացեք փղերի մրցավազքում:

ՈՒՇԱԴՐՈՒԹՅԱՆ Առանձնահատկությունները:

ՈՒՇԱԴՐՈՒԹՅԱՆ բնորոշ առանձնահատկություններն են՝

- կենտրոնացումը
- ծավալը
- տեղափոխելիությունը
- բաշխումը
- կայունությունը
- լարվածությունը
- ցրվածությունը

ՈՒՇԱԴՐՈՒԹՅԱՆ ՉԱՐԳԱՑՄԱՆ ԽՆԴԻՐՆԵՐԸ

Որոշ աշակերտներին երբեմն շատ դժվար է նստել և ինչ-որ բան անել: Դա ակնհայտ է, քանի որ ավագ դպրոցական տարիքի երեխան բավականին ակտիվ է և ձգտում է վազել, խաղալ: ՈՒՇԱԴՐՈՒԹՅԱՆ զարգացման նման խնդիրները մեկուսացված չեն, դրա համար փորձում ենք երեխային հետաքրքրել իրեն հարազատով՝ հեռախոս, խաղալեր և այլն: աշակերտի հետաքրքրությունն «գրավվի», նոր կկարողանանք ինչ-որ բան սովորեցնել: Օրինակ՝ կարող ենք ցույց տալ ուշադրությունը

գարգացնող նկարներ և պատմել, թե ինչ պես է ճիշտ նկարված այս կամ այն առարկան դրա վրա: Մի խումբ երեխաների հետ աշխատելիս կարող ենք «գործելով է խմբում ավելի լավ» սկզբունքը: Խրախուսվում է այն սովորողն, ով առաջինն է առանց սխալների կատարում տրված առաջադրանքը:

Աշակերտը պետք է հիշի որոշակի գործողությունների ցուցումներ և ցանկացած երեխայի մոտ հմտություններ են ձևավորվում: Հետևաբար միանգամայն նորմալ է, որ աշակերտները բարձրաձայն պատասխանի իր հետագա բուրքայլերը: Ուշադրության գարգացման համար առաջադրանքները նախատեսված են աշակերտի մոտ հետաքրքրությունն արթնացնելու նպատակով: Ի վերջո, եթե աշակերտը տարվում է նա կցանկանա ավելի նմանալ ինչ-որ բանի մասին: Եթե իրեն դուր է գալիս ինչ-որ բան, հակցանկանա կրկին ու կրկին կրկնել /նույն վարժություններն կամ թեստերը/: Ըստ այդ սկզբունքի, կրտսեր և ավագ դպրոցականների ուշադրության գարգացումը գործում է, մինչդեռ խնդիրները կառուցվում են ըստ հնարի՝ պարզից բարդ, որպեսզի երեխան չկորցնի հետաքրքրությունը: Բավականին հաճախ կան երկընտաքներ, կապված աշակերտի ուշադրությունը գարգացնելու անկարողության հետ, որի պատճառով երեխան հասկանում է դժվարությունները դպրոցում և այլ երեխաների հետ խաղում:

Նման

խնդիրների մի քանի տեսակ կա.

1. Փոքր ծավալ : Աշակերտը չի կարող միաժամանակ կենտրոնանալ երկու օբյեկտի վրա և հիշել դրանք:
2. Անկանոն ուշադրություն և թույլ կենտրոնացում: Աշակերտը չի կարող երկար ժամանակ մի բանի վրա կենտրոնանալ, որքան էլ որ դա գրավիչ լինի:
3. Ընտրողականություն խնդիրը: Աշակերտները ի վիճակի չեն իրեն ստիպել կենտրոնանալ այն խնդրի լուծման համար անհրաժեշտ առարկայի վրա: Չկա վերացական մտածողություն, աշակերտը փորձում է հիշել իրեն

հանձնարարված ամեն ինչ և արդյունքում ոչ ինչ չի հիշում:

ՀՆԱՐՆԵՐԻ ՆԿԱՐԱԳՐՈՒԹՅՈՒՆ

Յուրաքանչյուր մանկավարժ գիտի, որ սովորողների ուշադրությունը գրավելը այնքան էլ դժվար չէ: Բայց պահպանել այն ողջ պահանջվող ժամանակի ընթացքում հաճախ հեշտ չէ: Դրա համար պետք է հատուկ մանկավարժական հնարներ կիրառել: Ուսուցանող հնարները ցանկացած ուսումնական նյութի ուսուցման գործընթացը դարձնում է հետաքրքրաշարժ, գործունեությունը՝ գրավիչ ստեղծում աշխատանքային մթնոլորտ, թեթևացնում գիտելիքների և կարողությունների ձեռքբերման գործընթացը: Վերջին տարիներին հաճախ են հակադրում ուսուցման ավանդական և ինտերակտիվ հնարները, ուսուցչակենտրոն և աշակերտակենտրոն մոտեցումները: Ընդ որում՝ այդ հակադրումը կատարվում է այն համատեքստում, որ ինտերակտիվ և աշակերտակենտրոն մոտեցումները բացարձակապես լավն են, իսկ ավանդական և ուսուցչակենտրոն մոտեցումները՝ վատը: Այս մոտեցումը գիտականորեն հիմնավորված չէ: Ինտերակտիվ մոտեցումներն անհրաժեշտ են աշակերտներին մոտիվացնելու, ուսուցումը հետաքրքիր ու մասնակցային դարձնելու համար: Բայց այդ ամենը չեն բացառում նաև ավանդական մոտեցումների օգտագործումը: Հարց ու պատասխանը, նյութը վերհիշելը, վարժանքները, ուսուցչի բացատրական խոսքը այսօր էլ կարևոր են ու անհրաժեշտ ուսուցման համար: Բացի այդ՝ ինտերակտիվ ուսուցումն ունի որոշակի ռիսկեր, որոնք անտեսել չի

կարելի: Օրինակ՝ խմբային աշխատանքների ժամանակ որոշ աշակերտներ «գլուխ են պահում»: Արտաքուստ թվում է, թե երեխաներն ակտիվ են, բայց վերջում պարզվում է, որ մնացորդային գիտելիքների մակարդակը ցածր է: Հետևաբար՝ նոր մանկավարժության մեջ չպետք է լինեն հնարների հակադրում: Բոլոր հնարները ինչ-որ իրավիճակում կարող են օգտակար լինել: Ուսուցման հնարներ հաճախ ընկալվում են որպես դեղատոմս: Երբեմն նշվում է, որ այս կամ այն հնարը կիրառելու դեպքում մենք կկարողանանք հասնել մեր նպատակին: Բայց մանկավարժության մեջ ընդհանրացված լուծումներ չկա: Յուրաքանչյուր դաս, յուրաքանչյուր դասարան տարբեր է: Մեկ դասարանում աշխատող մոտեցումը կարող է մի այլ դասարանում չաշխատել: Հետևաբար՝ ուսուցման հնարները պետք է ընկալել որպես գործիքներ, որոնց կիրառման մասին որոշումը կայացնում է ուսուցիչը:

Դասապրոցեսը բաժանում ենք 3 մասի և յուրաքանչյուրի համար առաջարկում հնարներ՝

- 1. դասի սկիզբ**
- 2. նոր նյութի բացատրություն**
- 3. սովորածը պարզելու հնարներ:**

Յուրաքանչյուր հաղորդակցության մեջ կարևոր է հաղորդակցության մեջ կարևոր է սկիզբը: Մարդկանց մոտ սովորաբար տպավորվում է հաղորդակցության սկզբի և վերջի հատվածները: Հաղորդակցման առաջին րոպեներին է մարդը որոշում դիմացինին լսել, թե ոչ: Այդ առումով դասի հաջող սկիզբը շատ կարևոր է: Եթե ուսուցչին հաջողվի դասի առաջին րոպեներին գրավել աշակերտների ուշադրությունը, ապա դա է ապես կնպաստի դասի արդյունավետ ընթացքին: Ներկայացնենք դասը սկսելու մի քանի հնարներ: 1.

Խորհրդավորություն Երեխաները սիրում են գաղտնիքներ: Գաղտնիքների առկայությունը մոտիվացնում է նրանց: Երեխաները ցանկանում են րոպե առաջ բացահայտել գաղտնիքը:

ԴԱՍԻ ՍԿԻԶԲ

Գուշակություն: Սովորողների հետաքրքրությունը խթանելու նպատակով կարելի է նյութի հիմնական կարևոր հասկացությունները կամ վերնագիրը թերթիկների վրա գրել, կտրատել առանձին բառերի և պահել դասասենյակում՝ աչքից հեռու տեղերում: Դասը սկսելուց առաջ առաջարկել սովորողներին գտնել դրանք և համադրելով ստանալ վերնագիրը կամ գլխավոր միտքը: Կարելի է առաջարկել նաև ստացածը կարդալով գուշակել՝ ինչի մասին է դասը, կարծիքները լսել և առաջարկել ուսումնասիրել բուն դասանյութն ու ընդհանրություններ կամ տարբերություններ գտնել գուշակածի ու դասանյութի միջև: Կարելի է նաև մտածողության հմտություններ զարգացնելով իրականացնել այս հնարը: Օրինակ՝ կարող եք առանձին թղթերի վրա գրել «կռիվ», «պատերազմ», «տարակարծություն», «անհամաձայնություն» բառերը և աշակերտներին առաջարկել գտնել այն հասկացությունը, որը միավորում է այս բառերը: Պատասխանն է՝ կոնֆլիկտը:

Ուսուցիչն առաջարկում է թղթի վրա գրել ամենասիրած ֆիլմի կամ հեքիաթի անունը և մտապահել: Այնուհետև ուսուցիչը թղթերը հավաքում է և խառը բաժանում աշակերտներին: Աշակերտները փորձում են գուշակել, թե ով է գրածի հեղինակը:

Չարմանք, անսպասելիություն էրեխաները սիրում են զարմանալ: Անսպասելի, զարմանալի մտքերը գրավում են նրանց ուշադրությունը: Յետևաբար՝ դասը անսպասելի նորությունով սկսելը շատ կարևոր է: Այս համատեքստում կարելի է օգտագործել հակափաստական մտածողությունը: Վերջինս ձևակերպվում է պատկերում արտացոլված ոճով: Օրինակ՝ կարելի է դասի սկզբում հարցնել՝ ի՞նչ կլիներ, եթե 1903 թ.-ի հունիսի 12-ի օրենքը խրիմյան Յայրիկը ընդուներ: Մեկ այլ տարբերակ է աշակերտների

կողմից ուրիշի դեր ստանձնելը: Օրինակ՝ պատկերացրեք դուք
հսրայել Օրինեք: Ինչպե՞ս կվարվեիք:

Համագործակցություն, հակամարտություն,
համակցություն ուսուցիչը դասարանից դուրս է ուղարկում
երեք սովորողների, չասելով՝ ինչու: Դասարանին
ներկայացնում է դասի թեմայի հետ կապված որևէ պատկեր, ապա
դրսի երեխաներից մեկը ներս է գալիս, տասնհինգ վայրկյան
նայում նկարը, որից հետո իր տեսածը ներկայացնում է
երկրորդին, վերջինս էլ՝ երրորդին, ով դասարանին պատմում է՝
ինչի մասին է խոսքը: Դասարանին երրորդ մասնակցի պատմածը
էականորեն տարբերվում է նրանց տեսածից, որից հետո
կազմակերպվում է քննարկում-վերլուծություն: Երեխաները
հասկանում են, որ հաղորդակցությունը շատ կարևոր է
հասարակական հարաբերություններում: Ճիշտ
հաղորդակցությունը նպաստում է համագործակցությանը, ոչ
ճիշտ հաղորդակցությունը կարող է հանգեցնել
հակասությունների: **Մեջբերումներ:** Բավականին
արդյունավետ է դասի սկզբում որոշակի սկզբնաղբյուրի
օգտագործումը: Դակարող էլ ինչել աֆորիզմ, թևավոր խոսք կամ
նույնիսկ ինտրիգ՝ այդ ձևով տալով նախագիտելիք, ստեղծելով
պրոբլեմային իրավիճակ, աշխատանքային տրամադրություն: Ահա
մի քանի օրինակներ, որոնք կարելի է օգտագործել հատկապես
հասարակագիտության դասերին՝

Ամեն արժեք գեղեցկություն է դառնում, բայց
գեղեցկությունն ամեն արժեքից բարձր է... Երվանդ Քոչար

Բարոյականությունն այնպիսի բան է, որը մեզ այլ բաներից
ավելի շատ է հետաքրքրում: Մենք կարծում ենք, որ բարոյական
հարցերում մեր կայացրած յուրաքանչյուր որոշում ազդում է
հասարակության ճակատագրի վրա... Դեյվիդ Հյունմ

Դարաշրջանի կարևոր հարցերը լուծվում են ոչ թե ճառերով և
մեծամասնության քվեարկությամբ, այլ երկաթով և արյամբ: Օ.
Բիսմարկ

Յուրաքանչյուր որոշում ազդում է հասարակության ճակատագրի վրա... Դեյվիդ Յոլմ

Դարաշրջանի կարևոր հարցերը լուծվում են ոչ թե ճառերով և մեծամասնության քվեարկությամբ, այլ երկաթով և արյամբ: Օ. Բիսմարկ

Ինձ երբեք ծանոթ չի եղել մի բառ՝ հանձնվել:

Հաղթողին երբեք ոչ ոք չի հարցնում արդյոք նաճի՞ շտեր, թե՞ սխալ:

Մարդկանց կառավարելու երկու ուղի կա՝ անձնական շահ և փող:

Գեներալ, դուք ինձնից ուղիղ մի գլուխ բարձր եք, բայց եթե շարունակեք ինձ հակաճառել, ապա ես անհապաղ կվերացնեմ այդ տարբերությունը:

Այս մտքերից մի քանիսի հեղինակները դասի սկզբում չեն նշվում: Միայն դասի ավարտին են աշակերտներն իմանում, որ խոսքերի հեղինակն իրենց կողմից որոշակիորեն կոնկրետ վերաբերմունքի արժանացած Ա. Յիտլերն է կամ Նապոլեոն Բոնապարտը:

Փորձարարական հետազոտություն

Խմբի նկարագիրը

Ես իմ հետազոտական աշխատանքը անցկացրել եմ Գեղարքունիքի մարզի Ներքին Գետաշեն գյուղի N 1 միջնակարգ դպրոցի 5-րդ եվ 9-րդ դասարաններում, քանի որ այս դասարաններում սովորողների մի մասը չի ներգրավվում դասապրոցեսին: Այդ իսկ պատճառով ես որոշեցի այդ աշակերտների ուշադրությունն առավել կենտրոնացնել, ինչը

կնպաստի նաև զարգացնել նրանց մոտմյուսներից հետջմնալու ցանկությունը, դառնալ ավելի ինքնուրույն և հետջմնալու սուղմնական ծրագրերից:

Փորձարարական դաս 1

1-ին փորձարարական դասը անցկացրեցի 9-րդ դասարանում: Թեման էր Նատաշա Ռաստոբայի առաջին պարահանդեսը: Նոր թեման հաղորդվեց ամբողջովին աշակերտների օգնությամբ, տեքստից դուրս էին գրվում պարզ, բարդ բառերը նրանց մասնակցությամբ: Դասապլանում ներկայացված առաջին 4 հարցերը փակ հարցեր էին, որոնք տրվեցին «ցածր» առաջադիմություն ունեցող աշակերտներին, 5-ից 7 հարցերը «միջին» առաջադիմության տեր աշակերտների հետբացահայտեցինք, իսկ 8-րդն մարտահրավերային հարց էր, որին պատասխանեցին «բարձր» առաջադիմություն ունեցող աշակերտները ուղղորդող հարցադրումների օգնությամբ: Այս փուլում կիրառեցի մեջբերումներ հնարը, քանի որ թեման մատչելի էր, դասապրոցեսին աշակերտները մասնակցեցին շատակտիվորեն՝ հիմնականում ցածր և միջին առաջադիմության տեր աշակերտները, որոնք մեծ բավականություն էին ստանում, երբ ինքնուրույն դուրս էին գրում անհասկանալի բառերը և թարգմանում: Բոլոր աշակերտներին տրամադրեցի անհատական բանավոր հետադարձ կապ: Նոր թեման հաղորդելուց հետո Գրատախտակին գրեցի անձնագիր հնարի հարցերը, բաժանեցի թերթիկներ, բացատրեցի առաջադրանքների հմաստը: Ուշադրությամբ սկենտրոնում հիմնականում պահել էի «ցածր» առաջադիմություն ունեցող աշակերտներին, որոնց տրամադրում էի օժանդակություն: Բայց աշխատանքային

Թերթիկն շատ սխալ ներով կամ դատարկ հանձնել էին «ցածր»
առաջադիմու թյան տեր աշակերտները, քանի որ այսպիսի
աշխատանքն անհաղթահարելի էր նրանց համար: Միջին
առաջադիմու թյան տեր աշակերտների աշխատանքները ուղղակի
ուղղորդեցի՝ տրամադրելով շատ քիչ օգնու թյան: Բարձր
առաջադիմու թյան տեր աշակերտներին ուղղակի բացատրեցի
ինչպես ներկայացնել առաջադրանքը: Այս աշակերտներին
ուղղորդում է մտրամադրել, քանի որ նրանք կարող են աշխատել
ինքնուրույն՝ առանց իմ օժանդակու թյան: «Միջին» և «բարձր»
առաջադիմու թյան ունենեցող աշակերտները աշխատանքային
թերթիկները հանձնել էին իրենց կարողու թյան ներքի
համապատասխան չափով: Այս օրվա դասարանյունքներից քիչ գոհ
մնացի: Դասի վերջում մեկ նախադասու թյամբ մի քանի աշակերտի
օգնու թյամբ ամփոփեցինք դասը: Չաչորդ դասաժամին բանավոր
հետադարձ կապով բացատրեցի առկա դժվար պատասխանվող
հարցերին:

Փորձարարական դաս 2

2-րդ փորձարարական դասը անցկացրեցի 5-րդ դասարանում 2 դասի
թեման էր Դերանուևը, Անձնական դերանուևները: Թեման
հաղորդվեց ամբողջովին աշակերտների օգնու թյամբ,
գուշակու թյան և հնարի կիրառմամբ տեքստից դուրս էին
գրվում դերանուևներ նրանց մասնակցու թյամբ: Դասապլանում
ներկայացված առաջին 4 հարցերը փակ հարցեր էին, որոնք
տրվեցին «ցածր» առաջադիմու թյան ունենեցող աշակերտներին, 5-
ից 7 հարցերը «միջին» առաջադիմու թյան տեր աշակերտների հետ
բացահայտեցինք, իսկ 8-րդն մարտահրավերային հարց էր, որին
պատասխանեցին «բարձր» առաջադիմու թյան ունենեցող
աշակերտները ուղղորդող հարցադրումների օգնու թյամբ: Քանի
որ թեման մատչելի էր, դասապրոցեսին աշակերտները
մասնակցեցին շատ ակտիվորեն՝ հիմնականում ցածր և միջին
առաջադիմու թյան տեր աշակերտները, որոնք մեծ

բավականություն էին ստանում, երբ ինքնուրույն դուրս էին գրում դերանունները: Բոլոր աշակերտներին տրամադրեցի անհատական բանավոր հետադարձ կապ: Նոր թեման հաղորդելուց հետո Գրատախտակին գրեցի Գուսմեթոդի հարցերը, բաժանեցի ատանքային թերթիկներ, բացատրեցի առաջադրանքների իմաստը: Ուշադրությամբ կենտրոնում հիմնականում պահել էի «ցածր», առաջադիմություն ունեցող աշակերտներին, որոնց տրամադրում էի օժանդակություն: Բայց աշխատանքային թերթիկն շատսխալ ներով կամ դատարկ հանձնել էին «ցածր» առաջադիմության տեր աշակերտները, քանի որ այսպիսի աշխատանքն անհաղթահարելի էր նրանց համար: Միջին առաջադիմության տեր աշակերտների աշխատանքները ուղղակի ուղղորդեցի՝ տրամադրելով շատքիչ օգնության: Բարձր առաջադիմության տեր աշակերտներին ուղղակի բացատրեցի ինչպես ներկայացնել առաջադրանքը: Այս աշակերտներին ուղղորդում չեմ տրամադրել, քանի որ նրանք կարող են աշխատել ինքնուրույն՝ առանց իմ օժանդակության: «Միջին» և «բարձր» առաջադիմություն ունեցող աշակերտները աշխատանքային թերթիկները հանձնել էին իրենց կարողությունների համապատասխան չափով: Այս օրվա դասարաններին քիչ գոհմնացի: Դասի վերջում մեկ նախադասություն բաժանեցի աշակերտի օգնությամբ ամփոփեցինք դասը: Հաջորդ դասաժամին բանավոր հետադարձ կապով բացատրեցի մեթոդում առկա դժվար պատասխանվող հարցերին:

Վերլուծություն

Իմ ուսումնասիրած մեթոդական գրականության, հնարի կիրառման արդյունքում եկահետևյալ եզրակացություն:

1. Նկատեցի հնարների կիրառության արդյունավետությունը միջին դպրոցում:

2. Հնարներ կիրառելիս աշակերտները հանդիպեցին որոշ դժվարությունների, հատկապես առաջին փուլում մանուշադրություն անպատճառով
3. Հնարի ճիշտընտրությունը կազմակերպումը նպաստում է նյութի հեշտընկալմանը:
4. Համոզվեցի, որ հնարկարելի է կիրառել դասի ցանկացած տեսակի ցանկացած փուլում:
5. Բացահայտեցի աշակերտների հուզականությունը:
6. Աշխատանքը նկատելի դարձրեց հմտությունը դրական դերը ու կարևորությունը միջին դպրոցում:

Ուսումնասիրությունն անցկացնելու ժամանակ հնարները կիրառելի է միջին դպրոցի տարբեր դասարաններում մասնավորապես 5-րդ և 9-րդ դասարաններում: Պարզվում է, որ հնարների կիրառությունը շատարդյունավետ էր երկու դասարաններում էլ:

Այսպիսով՝ ուսումնասիրելով աշակերտների ու շադրությունը կենտրոնացնելու հնարները եկանք հետևյալ եզրակացության՝

- Երեխաների մեծամասնություն անուշադրություն անպատճառ են հանդիսանում երկար ու չնդիքով նստելը, հոգնածությունը:
- Ելնելով երեխայի տարիքային առանձնահատկություններից՝ միջին դպրոցական տարիքում աշակերտները ու շադրությունը կարողանում են կենտրոնացնել 10-20 րոպե: Որից հետո անհրաժեշտ է ու շադրությունը կենտրոնացնող հնարների կիրառել:
- Աշակերտի ու շադրությունը կենտրոնացնելու նախապայմաններից է հանդիսանում լսելու ու նակությունը: Եթե աշակերտը չի լսում, ապա դժվարանում է կենտրոնացնել ու շադրությունը հանձնարարված առաջադրանքի վրա:
- Ուսումնական գործընթացում պետք է հաշվի առնել աշակերտների տարիքային առանձնահատկությունները և

կիրառել աշակերտի համար ու շարժողությունը կենտրոնացնել ու հնարներ, որոնց արդյունքում աշակերտները բարձր արդյունավետությամբ կարողանան կրթությունը ստանալ:

ԳՐԱԿԱՆՈՒԹՅԱՆ ՑԱՆԿ

1. <<Ընդհանուր հոգեբանություն-ՈՒՇարժողության զարգացում>> Աստղիկ Բալայան <<Կամուրջների պատերի փոխարեն: Ուսուցման էկոլոգիա>> Սերոբ Խաչատրյան 2014
2. Նալչաջյան Ա.Ա. – Ընդհանուր հոգեբանության հիմունքներ
3. Պետրոսյան Ա.Վ. Տարիքային և մանկավարժական հոգեբանություն
4. ԱՄԻՐՋԱՆՅԱՆ ՅՈՒ., ՍԱՅԱԿՅԱՆ Ա. Մանկավարժություն
5. Добрынин Н. Ф. О теории и воспитании внимания // Советская педагогика. — 1938. —
6. Комарова Т.К. - Психология внимания. Изд.: Гродно, 20026. Дормышев Ю. Б., Романов В. Я. Психология внимания. — М: Тривола, 1995.
7. Ланге Н. Н. Внимание // Хрестоматия по вниманию / Под. ред. А. Н. Леонтьева. — М.: Изд-во МГУ, 1976..
8. <https://bit.ly/3kMYe5F> 9. <https://bit.ly/3Fw2FK>

ՕՐԿԱ ԴԱՍԻ ՊԼ ԱՆ

ՀԱՎԵԼ ՎԱՅ 1

Առարկա՝	Ռուսաց լեզուն	Ամսաթիվ	23. 01. 2022	Կիսամյակ	1-ին	Դասարան	9-րդ
Խմբի բացվածք	Աղջիկ: 15 Տղա: 17 OS						
	Л.Толстой «Первый бал Наташи Ростовской»						
ՕԳՏԱԳՈՐԾՎՈՂ ՆՅՈՒԹԵՐ՝	Գրատախտակ, կավիճ, դասագիրք, քարտեր						
Ամբողջական պատկեր՝	Այս դասին կիրառելով նախորդ թեմաների գիտելիքները ստեղծագործունեյան վերլուծություն կատարեն թեմայի վերաբերյալ:						
Դասի նպատակը՝	Վերհիշել –Բնութագրող հստակեցնել - ստեղծագործունեյունը տարբերելու ընդհանուր հատկությունները Կիրառել -ձեռք բերած գիտելիքները կիրառել վերլուծունեյան ժամանակ:						
Ուսուցանման արդյունքներ, որոնք կփաստեն, որ ուսուցումը տեղի ունեցավ							
Վերջնարդյունքներ	Աշակերտները կկարողանան. Բոլորը՝ ստեղծագործունեյունը ենթարկել վերլուծունեյան. Տալ ընդհանուր բնութագրող ստեղծագործունեյան մասին						
Ուսուցչի զարգացման ընթացիկ թիրախներ	Նպատակներին հասնելու նազմավարությունը:						

Գործողություններ (Ժամ/տնողություն)	Ուսումնական գործունեություն Աշակերտներ	Պլանավորած տարբերակումն ու Գնազմավարություններ Ուսուցիչ	Առանցքային հարցեր Հիմնական ստուգումներ (հանձնարարություն վերջնարդյունքը նպաստում է դասի նպատակին)
------------------------------------	--	--	---

5րոպե - ներկաբացակ ա	Բացել դասագիրքը, նշել նոր դաս	Ողջունել դասարանին, հաղորդել բարձրաձայն դասի թեման, դասին պատակը	
----------------------------	----------------------------------	---	--

20րոպե - ընթացք	Պատասխանել հարցերին Նշումներ անել տետրերում Գրատախտակին գրել պատմվածքի բանալի բառերը՝ Փակ հարցերին պատասխանել անվանակոչված ները Փոխանակել մտքեր ընկերների հետ	Տալ փակ և բաց հարցադրումն եր Թիրախավորել հարցերը՝ աշխատելով ինարավորինս շատ աչտեղծել ներգրավել Տալ «կեղծ» հարցեր կիրառել մեջբերումնե ր ինարը :2արգաց նել աչտեղծել պատասխանե ր՝ ստեղծելով «հավելյալ»ար ժեքներ Տալ ոլղորդող հարցեր Տալ անհատական բանավոր հետադարձ կապ	Հարցերի առաջադրում՝ պարզից դեպի բարդ 1.Թվարկել հերոսների անունները 2. Նշել գլխավոր հերոսի անձնային հատկանիշներ ը
			Տալ

<p>17րոպե</p> <p>3րոպե -ավարտ</p>	<p>աշակերտները սկսում են աշխատել անձնագիր մեթոդից բխող առաջադրանքների կատարմանը</p> <p>հանձնում են աշխատանքները</p>	<p>Գրել հոգեվիճակի քարտեզ մեթոդի հարցերը, բացատրել հանձնարարությունը հսկել աշխատանքները, հետևել ժամանակին</p> <p>Օժանդակություն տրամադրել հիմնականում «ցածր» առաջադիմություն ունեցող աշակերտներին,</p> <p>Բացատրել անհասկանալի հատվածները</p> <p>Ամփոփել հիմնական մտքերը</p> <p>Տնային աշխատանքի հանձնարարում :</p>	<p>անհատական բանավոր հետադարձ կապի աջոգող դասին</p>
<p>Գրագիտություն</p>	<p>«Նառաշառուստով այի առաջին պարահանդեսը»</p>		
<p>Աջակցություն</p>	<p>Կարդալ, թարգմանել</p>		
<p>Գնահատում</p>	<p>Ձևավորող գնահատում ողջ դասապրոցեսի ժամանակ, բանավոր հետադարձ կապի տրամադրում</p>		
<p>Դասին անդրադարձ</p>			

ԱՌԱՐԿԱ՝ ՌՈՒՄԱՑ ԼԵՁՈՒ	Местоимение.Личные местоимения.	7. 02. 20 22ամսա թիվ	դասարան	5- ր դ
ՕԳՏԱԳՈՐԾՎՈՂ ԼՅՈՒԹԵՐ՝	Գրատախտակ , կավիճ , դասագիրք , քարտեր			
Ամբողջական պատկեր՝	Այս դասին կիրառելով նախորդ թեմաների գիտելիքները ձևաբանական վերլուծություն կատարեն թեմայի վերաբերյալ :			
Դասի նպատակը՝	Վերհիշել –Դերանվան կազմության բնութագիրը Հստակեցնել - Դերանունը տարբերելու ընդհանուր			

	հատկությունները Կիրառել - ծեռք բերած գիտելիքները կիրառել ձևաբանական վերլուծության ժամանակ:			
Ուսուցանման արդյունքներ, որոնք կփաստեն, որ ուսուցումը տեղի ունեցավ				
Վերջնարդյունքներ	Աշակերտները կկարողանան. Բոլորը՝ դերանունները ենթարկել ձևաբանական վերլուծության. Տալ ընդհանուր բնութագիրը բառերի կազմության մասին. Թվարկել - դերանունների տեսակները:			
Ուսուցչի զարգացման ընթացիկ թիրախներ	Նպատակներին հասնելու ռազմավարությունը:			

ՕՐԿԱԴԱՍԻ ՊԼԱՆ

ՀԱՎԵԼՎԱՅ

1

Գործողություններ (Ժամ/տևողություն)	Ուսումնական գործունեություն Աշակերտներ	Պլանավորած տարբերակում Ու Գ ռ ազ մ ավարտություններ Ուսուցիչ	Առանցքային հարցեր Հիմնական ստուգանք (հանրային նպատակներ վերցնելու նպատակներ նպատակներ)
Տրոպե- ներկայացակա	Բացել դասագիրքը, նշել նոր դաս	Ողջունել դասարանին, հաղորդել բարձրաձայն դասի թեման, դասի նպատակը	

20րոպե - ընթացք	Պատասխանել հարցերին Նշումներ անել տետրերում Գրատախտակին գրել	Տալ փակ բաց հարցադրում ներ Թիրախավորել հարցերը՝ աշխատելով	Հարցերի առաջադրում պարզից դեպի բարդ 1.Թվարկել դերանուններ ընդհանուր
--------------------	--	---	---

	<p>դերանուներ արտահայտող բառեր: Փակ հարցերին պատասխանել անվանակոչվածները Փոխանակել մտքերը նկերների հետ</p>	<p>հնարավորինս 2 ատաղջակերտներ գրավել Տալ «կեղծ» հարցեր կիրառել գուշակութուն եվ փիղ հնարները: 2արգացնել աշակերտների պատասխանները՝ ստեղծելով «հավելյալ» արժեքներ Տալ ուղղորդող հարցեր Տալ անհատական բանավոր հետադարձ կապ</p>	<p>տեսակները ըստ կազմութան 2 .Տալ դերանունի սահմանումը:</p>
<p>17րոպե</p>	<p>աշակերտները սկսում են աշխատել</p>	<p>Գրել ԳՈՒՍ</p>	<p>Տալ անհատական բանավոր հետադարձ կապ հաջորդ դասին</p>

<p>3րոպե-ավարտ</p>	<p>մտազրոհ մեթոդից բխող առաջադրանքն երի կատարմանը</p> <p>հանձնում են աշխատանքները</p>	<p>մեթոդի հարցերը, բացատրել հանձնարարո ւթյունը հսկել աշխատանքն երը, հետևել ժամանակին</p> <p>Օժանդակում յուն տրամադրել հիմնական մ «ցածր»առաջա դիմումն ունենցող աշակերտներ ին,</p> <p>Բացատրել անհասկանալի հատվածները</p> <p>Ամփոփել հիմնական մտքերը</p> <p>Տնային աշխատանքի հանձնարարո ւմ :</p>	
<p>Գրագիտություն</p>	<p>Դերանուն, դերանունների տեսակները</p>		
<p>Աջակցություն</p>			
<p>Գնահատում</p>	<p>Ձևավորող գնահատում ուղջ դասապրոցեսի ժամանակ, բանավոր հետադարձ կապի տրամադրում</p>		
<p>Դասին անդրադարձ</p>			

